

בירושלמי מיעוט מיוחד לקצירה]. ונקטו התוס' שהצידה אסורה ביום טוב מהתורה וחייבים עליה (וע' רשב"א שבת צה).

וכן כתב הרמב"ן (במלחמות ה') וזו לשונו: 'הו' יודעים שלא כל המלאכות הותרו ביום טוב אלא הכשר המאכלים לאכלן כגון אפייה ובשול וכיוצא בהן, אבל לצוד בעלי חיים שאינן ברשות אדם, וכן לעקור דבר מגדולו כגון קצירה ותולדותיה – אלו וכיוצא בהן אסורין והן בכלל 'מלאכת עבודה'... שלא התירה תורה יו"ט אלא מלאכות של יומן כגון שחיטה אפייה ובשול אבל אלו תקון הן ודרך בני אדם לתקן מהם לימים הרבה. אמרה תורה יתקן כדרכו מחול ליום טוב שלא יתקן מיו"ט לימים הרבה של חול.. שלא התירה תורה אלא להכשיר אוכלין שברשותו אבל לעקור דבר מגדולו לא, ואפילו לפירות הנפגמים מיום לחבירו כגון תאנים ותותים, וכל שכן צידת בעלי חיים שהוא בכלל מלאכת עבודה. וזהו טעם משנתנו דאין צדים...'

והר"ן צידד לומר שהצידה אסורה מדבריהם. החמירו חכמים במלאכות האוכל הנעשות לימים הרבה, כמו קצירה וטחינת חטים (וע"ע בפסקי הרי"ד. וראה באריכות בחדושים ובאורים).

דף כד

'הכא בצפור דרור עסקינן'. פירוש, המשנה בשבת שנחלקו בה רבי יהודה וחכמים, וכן הברייתא האוסרת לצוד עוף מן הביבר ביום טוב.

ומשמע מכאן (ומעוד מקומות) שצפור דרור מותרת באכילה, כמו שהורה רבנו תם (עפ"י שו"ת מהר"ם מרוטנבורג. ברלין פא). ואולם הוכיחו הפוסקים מכמה מקומות שיש צפורי דרור טמאות (וע"ע בשו"ת מהר"ק קנח). וכבר כתב הפרי-חדש (הלכות יום טוב תצו סק"ט) ש'צפור דרור' אינו שם מין מסוים, והיא כוללת טמאים וטהורים (וע"ע ט"ז ונקודות הכסף יו"ד סו"י פב. וע' במובא בחולין סב).

'חיה אחיה נמי לא קשיא, הא בביבר קטן הא בביבר גדול...' בקטן אמרו חכמים שהצד צבי לתוכו חייב, אבל בגדול אינו כניצוד שם ובוזה אסרו בברייתא לצוד מהביברין. ורבי יהודה חולק וסובר שאפילו בביבר קטן אינו נחשב כניצוד.

וצריך לחלק בין ביבר קטן ובין בית שמודה בו רבי יהודה. – יש לפרש כיון שאין הביבר מקורה הרי הוא מטפס ומדלג. אי נמי אפילו ביבר קטן, גדול הוא הרבה מבית וצריך השתדלות לצודו, אף על פי שמגיעו בחד שחיא כדלהלן (חדושים ובאורים).

'כל היכא דרהיט אבתרה ומטי לה בחד שחיא' כלומר במרוצה אחת, ללא שיצטרך לפוש בינתים. שחיה מלשון עיכוב (כמו 'שְׁחָה'). [והיינו עיכוב חד פעמי ולא יותר] (עפ"י ר"ח ר"ן ועוד). והרי"ד בפסקיו מפרש שחיה כפשוטו – בפעם אחת שהוא שוחה עליו תופשו.

'אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב' – שידוע כעת שניצודו מאתמול, ומשמיענו שאין צריך זימון כי פרישת המצודות נחשבת זימון (חדושים ובאורים).

(ע"ב) 'הלכתא נכרי שהביא דורון לישראל ביום טוב, אם יש מאותו המין במחובר – אסור'. רש"י

מפרש משום מוקצה, ואפילו לרבי שמעון. ואילו הרמב"ן חולק וסובר כיון שהקצאתו נובעת מחמת איסור, איסור תולש, ופקע אותו איסור – אינו מוקצה [ורק דבר המחובר שאינו ברשותו של אדם וכן חיות בר המחוסרות צידה בכלל 'מוקצה' הן לרבי שמעון]. אלא טעם הדבר הוא מגזרת חכמים שלא יהנה ממלאכת יום טוב, שלכך אסרו אפילו במוצאי יום טוב עד בכדי שיעשו (וע"ע במאור ובר"ן ובמובא לעיל ב:).

*

'... ולולא מסתפינא היה נראה לי על פי מה שכתבו תוס' שלחי מגילה (לב.) על 'השונה בלא זימרא', וכמו כן אמרין (ביצה כד.) 'גמרא גמור זמורתא תהא', שהיו להן זמירות מיוחדין לכל משנה ומשנה. ולפע"ד היה זה כדי לחזק המשנה בכח הזכרון, מדהיו שונין המשניות על פה אפילו בימי רבי (כרש"י בבא מציעא לג.). ועל ידי הניגון נזכר היטב לישנא דמתניתין, באשר שהיה הזמר מסודר לפי המלות והבבות שבמשנה. ולכן כמה פעמים בחר התנא גם כן במלה זאת ולפעמים באחר, הכל כפי הנאות לקול השיר המיוחד להמשנה. ומהאי טעמא לפעמים נשנה בבא שנראית יתירה במשנה זו ואין צריך לומר זו, אבל היה כדי לשקול בבות המשנה כפי הבבות שבפרקי השיר... (מתוך תפארת ישראל ערכין ד.)

ע"ע תוס' מגילה לב; פרי צדיק ויקרא ו ו"ח"ה לט"ו באב ה.

וע"ע בפרי צדיק פ"ר אחרי (ג) שתורה שבעל פה מועילה לזמר עריצים, שהיא 'רב חכמה' המתקנת 'רב כעס'. וזהו גמרא גמור – אף דלא ידע מאי קאמר, זמורתא תהא – מועילה להכרית ולזמר כל החוחים הסובבים את השושנה העליונה.

דף כה

'אמר רב נחמן: לא קשיא, הא בה הא באמה. אמה בזמון סגי לה, צידה מעליותא בעיא?!' אפשר שסברת רב נחמן היתה מפני שהאם שומרת על בנה ואינה עוזבתו, ואם כן הלא אפשר ליטול את האם בלא טירחת צידה (עפ"י חדושים ובאורים).

אולי יש לפרש שרב נחמן סבר שמועיל זימון לחיה שקננה בפרדס לכשתילכד מאליה ביום טוב, מפני שמצוי שתילכד והרי עשה מעשה מערב יום טוב ודעתו עליה. ואולם סתמא דגמרא סברה הואיל וסוף סוף מחוסרת צידה, אין זימון מועיל, שאין כאן הכנה בפועל אלא תכנון.

'לא יביאנה במוט ובמוטה'. מוטה נזכרת בספר ירמיה (כה, י). והיא הקורה העליונה של העול הנתון על ראש הבהמה.

ור"ד ורי"ז גרסו 'במיטה'.

'אלא אם כן יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי'. לכאורה יש מכאן כדמות ראייה לסברת האבני-נזר (או"ח תיג) שמלאכת אוכל נפש לא הותרה ביום טוב אלא לצורך אכילת כזית לכל הפחות, שהרי נאמר אך אשר יאכל לכל נפש ואכילה בכזית. אך יש לדחות ולומר כיון שאין דרך לשחוט